

تأثیر آموزش مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی بر انگیزش پیشرفت و اضطراب مدرسه دانش آموزان

مهدی رحیمی^۱، فاطمه رسولی فتح آباد^۲ و مریم زارع^۳

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی اثربخشی آموزش مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی بر انگیزه پیشرفت و اضطراب مدرسه دانش آموزان پایه اول شهرستان خاتم (یزد) بود. طرح پژوهشی حاضر، شبه آزمایشی از نوع پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری، مادران و کلیه دانش آموزان پایه اول ابتدایی (دختر) شهرستان خاتم در سال ۹۵-۱۳۹۶ را در بر می گرفت که از این بین، به روش نمونه گیری در دسترس ۶۰ نفر از دانش آموزان انتخاب شدند و ۳۰ نفر از والدین دانش آموزان در گروه آزمایش و ۳۰ نفر در گروه گواه قرار گرفتند. پرسشنامه‌های به کار رفته، پرسشنامه اضطراب مدرسه و پرسشنامه انگیزه تحصیلی بود. اعضای دو گروه به پیش آزمون پاسخ دادند و سپس گروه آزمایش در ۸ جلسه ۵۰ دقیقه‌ای در برنامه آموزش مشارکت والدین مبتنی بر مدل دسی و رایان شرکت کردند. از هر دو گروه پس آزمون به عمل آمد. داده‌ها به روش تحلیل کوواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که آموزش مشارکت والدین در انجام تکالیف برافزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی و کاهش اضطراب مدرسه دانش آموزان مؤثر بوده است؛ بنابراین، می توان اذعان داشت که با بالا بردن کیفیت مشارکت والدین، می توان برخی از متغیرهای انگیزشی و هیجانی تحصیلی را تحت تأثیر قرار داد.

واژه‌های کلیدی: مشارکت والدین، تکالیف درسی، انگیزه پیشرفت، اضطراب مدرسه

mehdirahimi@yazd.ac.ir

۱. نویسنده رابط: استادیار گروه روانشناسی تربیتی، دانشگاه یزد

۲. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه یزد

۳. استادیار گروه روانشناسی تربیتی، دانشگاه یزد

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۱۰/۲۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۷/۲۳

DOL: 10.22098/JSP.2020.867

مقدمه

آموزش و پرورش به‌عنوان یک سیستم اجتماعی نتیجه‌ی فعالیت‌های سه نهاد عمده‌ی خانه، مدرسه و جامعه است. نقش و جایگاه مدرسه به‌عنوان مهم‌ترین شاخص جهت آموزش، پرورش و موفقیت دانش‌آموزان انکارناپذیر و حیاتی است، اما نمی‌توان جایگاه والدین و ضرورت مشارکت آن‌ها را نادیده گرفت؛ نقشی حیاتی و تأثیرگذار که بی‌شک بدون مشارکت والدین^۱ بخشی از اهداف آموزش و پرورش ناکام مانده و کودکان نیمی از آموزش‌های لازم را دریافت نمی‌کنند (فلیکس، دورباک و شکل^۲، ۲۰۰۸). مشارکت خانواده یا اندکی محدودتر مشارکت والدین به مجموعه گسترده‌ای از رفتارهایی که پدر و مادر در ارتباط با تجربیات آموزشی و یادگیری کودکانشان انجام می‌دهند، اطلاق می‌شود (هور-دمپسی و ساندلر، ۱۹۹۷؛ به نقل از سامانی و صادق زاده، ۱۳۸۸).

از ویژگی‌های یک مدرسه مؤثر، مشارکت والدین و جامعه در آن است. در چنین مدارسی خانواده، کودک و جامعه در فعالیت‌های آموزش، یادگیری و همچنین فرآیندهای تصمیم‌گیری مدرسه شرکت دارند (حسینی و سامانی، ۱۳۹۱). والدین در حقیقت نقش عمده‌ای در تحول تحصیلی ایفا می‌کنند و کمک کردن در تکالیف درسی را رایج‌ترین شیوه مشارکت در نظر می‌گیرند که می‌تواند افزایش عملکرد تحصیلی و یا کاهش آن را در پی داشته باشد، این مهم بستگی به کیفیت و نوع مشارکتی دارد که والدین اعمال می‌کنند (دومانت، ترائوتوین، نیگی و ناگنگاست^۳، ۲۰۱۴). بانگ^۴ (۲۰۱۵) نشان داد که کنترل مداخله‌گرایانه والدین باعث تضعیف انگیزه پیشرفت فرزندان و نادیده گرفتن تجربه حل مشکل توسط خود دانش‌آموز می‌گردد که اثرات منفی بر یادگیری می‌گذارد و همچنین باعث ایجاد اضطراب در دانش‌آموز می‌شود.

1. parental involvement
2. Felix, Dornbrack, & Scheckle
3. Dumont, Trautwein, Nagy, & Nagengast
4. Bang

مشارکت والدین، طیف گسترده‌ای از مسائل از قبیل شکل دادن انتظارات در خصوص آینده تحصیلی فرزندان، کنترل و نظارت بر تکالیف، کمک به یادگیری و میزان حضور فیزیکی در مدرسه را در بر می‌گیرد. ماهیت مستقل و گسترده مشارکت والدین به عنوان یک متغیر و میزان تأثیرگذاری بالقوه آن در بازده‌های آموزشی، می‌تواند یک موضوع پژوهشی مؤثر باشد (کاسترو و همکاران، ۲۰۱۵). از این رو یکی از اساسی‌ترین متغیرهای تحصیلی که ممکن است تحت تأثیر مشارکت والدین نیز قرار گیرد، انگیزه پیشرفت^۲ است (وست و سادوسکی^۳، ۲۰۱۱؛ زلالی و قربانی، ۱۳۹۳). این انگیزه صرف انرژی در تکالیف و چگونگی احساس فرد درباره آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به‌ویژه انگیزه تحصیلی، انگیزه روان‌شناختی فراگیران است که به تمایل فرد را برای رسیدن به هدف‌های تحصیلی اشاره دارد (گارن، متیوس و جولی^۴، ۲۰۱۰؛ علایی خرایم، نریمانی و علایی خرایم، ۱۳۹۱).

از سوی دیگر کارکرد خانواده، تأمین‌کننده سلامت جسمی و روانی اعضا خانواده است تا از این طریق سلامت جسمی و روحی آن‌ها را تضمین کند. روان‌شناسان نیز معتقدند والدین نقش مهمی در شکل‌دهی سلامت هیجانی کودکان، خصوصاً در دوران کودکی اولیه دارند (هادسون^۵، ۲۰۱۳). یکی از مشکلاتی که اغلب کودکان دبستانی با آن مواجه‌اند بی‌میلی فرزندان برای رفتن به مدرسه است. سازگاری با محیط مدرسه برای این بچه‌ها دشوار است. گرچه مقدار معینی از اضطراب برای فعالیت‌های روزمره لازم و ضروری است، اما اگر اندازه آن از حد طبیعی فراتر رود، مانعی در انجام کارها ایجاد می‌کند (کاتولنیک، ۲۰۰۱؛ به نقل از موحدی راد و همکاران، ۱۳۹۱).

یکی از انواع اضطراب، اضطراب مدرسه^۶ است. اضطراب مدرسه از چهار مؤلفه اضطراب امتحان، ترس از ابراز وجود، واکنش‌های فیزیولوژیک و فقدان اعتماد به نفس تشکیل می‌شود

1. Castro, Exposito-Casas, Lopez-Martin, Lizasoain, Navarro & Gaviria
2. achievement motivation
3. West & Sadoski
4. Garn, Matthews & Jolly
5. Hudson
6. school anxiety

(بهمن، کیامنش و ابوالمعالی، ۱۳۹۲). اهمیت این مهارت‌ها به حدی است که فقدان آن می‌تواند به احساس تنهایی، اضطراب، عزت نفس پایین، افسردگی و شکست‌های تحصیلی منجر شود. واکنش‌های فیزیولوژیک نیز مؤلفه دیگری از اضطراب تحصیلی است که در موقعیت‌های اضطراب‌آور به سراغ دانش‌آموز می‌آید و به بازتاب‌های نامطلوب بدنی مانند لرزش زانو و تپش قلب اشاره دارد (بهمن، کیامنش و ابوالمعالی، ۱۳۹۲).

یافته‌های پژوهشی پکران، گواتز، فرنزل، بارچفلد و پری^۱ (۲۰۱۱) حاکی از آن است که انگیزه پیشرفت با یادگیری و پیشرفت تحصیلی و بروز افکار و هیجانات منفی چون استرس و اضطراب که منجر به افت عملکرد می‌شود، ارتباط دارد که بر این اساس افرادی که از انگیزه و میل به پیشرفت بالایی برخوردارند، در تمامی حوزه‌ها و به‌خصوص در زمینه تحصیل، پشتکار و تلاش بالایی خواهند داشت و در مواجهه با مسائل پیش‌بینی نشده به جای این که تحت تأثیر هیجانات و افکار منفی قرار گیرند، راهکارهایی هر چه بهتر را به کار می‌گیرند. چوآ، آنسونک و اکوتو^۲ (۲۰۱۲) در پژوهش خود نشان داد که پیگیری والدین می‌تواند پیش‌بینی کننده برون دادهای آموزشی کودکان باشد و هر چه میزان مشارکت و پیگیری والدین بیشتر باشد، فرزندان آن‌ها از عملکرد تحصیلی بهتری برخوردار خواهند بود. پژوهش علی آبادی (۱۳۹۳) نشان داد که مشارکت والدین باعث افزایش انگیزه و خودکارآمدی در دانش‌آموزان شده و همچنین والدین می‌توانند نقش مهمی در پیشبرد افزایش مهارت‌ها، سطح آموزش و موفقیت شغلی ایفا کنند و این خود بر پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر دارد. فرشاد، سلیمی، اسماعیلی و حبیبی (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان دادند که کیفیت رابطه والدین بر انگیزه پیشرفت تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان تأثیر دارد. زین الدینی و نصیرفام (۱۳۹۳) در پژوهش خود به نتیجه دست یافتند که فضاهای گرم و صمیمی در محیط‌های عاطفی خانواده که معمولاً با ابراز محبت‌های منطقی نیز همراه است، موجب افزایش شوق و ذوق فرزندان نسبت به تحصیل، کاهش اضطراب و افزایش روحیه را فراهم

1. Pekrun, Goetz, Frenzel, Barchfeld & Perry

2. Chowa, Ansong & Akoto

می‌سازد. در مطالعه کاترین، استفان و فریدریک^۱ (۲۰۱۷) رفتار مثبت والدین (حمایت از خودمختاری، مشارکت و ساختار) موجب تحصیلات بالا و احساس مثبت فرزندان می‌شود در حالی که کنترل والدین سطح پایین‌تری از تحصیلات و احساس آن‌ها را پیش‌بینی می‌کند و این یافته‌ها اهمیت ارزیابی‌های متعدد از رفتارهای والدین برای بهبود پیش‌بینی سازگاری در مدرسه را حمایت می‌کنند. با توجه به نتایج شمس و عابدی (۱۳۹۵) مداخله آموزش مادرانه را می‌توان به‌عنوان یک راهکار قابل اجرا برای والدین، به منظور کاهش اضطراب مدرسه و اضطراب اجتماعی کودکان به کار برد و اینکه اضطراب مدرسه زمینه ساز بروز آسیب‌شناسی‌های بعدی مانند افت تحصیلی و عزت نفس پایین است؛ بنابراین، این گونه مداخلات علاوه بر افزایش آگاهی مادران به سبک فرزندپروری، در کاهش نشانه‌های مشکلات کودک و خانواده مؤثر است و نقش پیشگیری از آسیب‌شناسی‌های بعدی را ایفا می‌کند.

در مجموع پژوهش‌های محدودی در رابطه با اثربخشی آموزش ابعاد مشارکت والدین انجام گرفته است و ضروری به نظر می‌رسد تا تحقیقات گسترده‌تری پیرامون این موضوع انجام گیرد. لذا هدف از انجام پژوهش حاضر پاسخ به این پرسش است که آیا مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی و اضطراب مدرسه دانش آموزان تأثیر دارد؟

روش

این پژوهش در راستای نیل به اهداف خود از روش تحقیق شبه آزمایشی استفاده می‌کند. جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری این پژوهش را کلیه مادران و دانش آموزان دختر پایه اول ابتدایی شهرستان خاتم در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۶ تشکیل می‌دهند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش از نوع دسترس بود، به این صورت که از بین ۲۳ مدرسه ابتدایی شهرستان خاتم، یک مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شد؛ این مدرسه ۲ کلاس اول داشت که

1. Catherin, Estephane, Frederic

شامل ۶۲ نفر بودند که دو نفر از دانش‌آموزان مایل به همکاری نشدند؛ بنابراین، ۶۰ نفر باقی‌مانده به صورت تصادفی در دو گروه به عنوان گروه آزمایش (۳۰ نفر) و گروه کنترل (۳۰ نفر) گمارش شدند. جهت گردآوری اطلاعات از ابزارهای زیر استفاده شد:

پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی^۱: این پرسشنامه در سال ۱۹۸۹ توسط مک اینرنی تهیه شد و در سال ۲۰۰۴ مورد ویرایش قرار گرفت. این پرسشنامه دارای ۴۹ گویه است که بر اساس مقیاس لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) تنظیم شده است. این ابزار ۱۲ عامل را مورد سنجش قرار می‌دهد که ۸ عامل مربوط به انگیزه پیشرفت (شامل ۳۳ سؤال) و ۴ عامل مربوط به مفهوم خود (شامل ۱۶ سؤال) است. ۸ عامل مربوط به انگیزه پیشرفت تحصیلی شامل ۳ ماده آن گرایش به کار و تکلیف، ۴ ماده گرایش به پیشرفت، ۴ ماده رقابت‌جویی، ۴ ماده قدرت اجتماعی، ۵ ماده وابستگی اجتماعی، ۴ ماده نوع‌دوستی، ۴ ماده شهرت‌طلبی و ۵ ماده پاداش‌های مادی و ۴ عامل مربوط به مفهوم خود شامل ۵ ماده آن هدف‌داری، ۵ ماده اتکا به نفس، ۶ ماده اعتماد به نفس مثبت و اعتماد به نفس منفی است. در این تحقیق، همسو با برخی از پژوهش‌های دیگر (از جمله، یوسفی، ۱۳۸۸) از بعد گرایش به پیشرفت استفاده شد؛ بنابراین، نمرات بین ۴ تا ۲۰ متغیر خواهند بود. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه ISM توسط مک اینرنی و سینکلایر (۱۹۹۱)؛ مک اینرنی و اسویش (۱۹۹۵) مورد تأیید قرار گرفته است. ضریب پایایی آن برای داده‌های هنگ کنگ ۰/۷۰ تا ۰/۸۳ و فیلیپین ۰/۷۲ تا ۰/۸۴ است. در داخل کشور نیز بحرانی (۱۳۷۹) پایایی این پرسشنامه را در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود ۰/۷۰ از طریق محاسبه آلفای کرانباخ اندازه‌گیری شده است. در پژوهش حاضر جهت محاسبه پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرانباخ استفاده گردید و میزان پایایی آن ۰/۸۱ به دست آمد.

پرسشنامه اضطراب مدرسه فیلیپس: این پرسش‌نامه در سال ۱۹۸۷ تهیه و تدوین شد، ۷۴ ماده دارد که در تاج (۱۳۷۳) تعداد سؤالات آن را به ۵۲ ماده کاهش داده است. لذا پرسشنامه‌ای که در

1. inventory of school motivation

این تحقیق استفاده شد، ۵۲ ماده داشت که ۴ زمینه ترس از ابراز وجود، اضطراب امتحان، فقدان اعتماد به نفس و واکنش‌های فیزیولوژیک را می‌سنجد. از افراد خواسته می‌شود تا به همه ۵۲ سؤال با بلی و خیر و گاهی اوقات پاسخ دهند، نمره هر سؤال برای بله سه و برای گاهی اوقات دو و خیر یک نمره در نظر گرفته می‌شود. پایایی آن از طریق آزمون-آزمون مجدد، بعد از دو هفته ۰/۵۰ تا ۰/۶۷ برآورد شده است. شواهد روایی سازه و هم‌زمان این مقیاس طبق گفته فیلیپس خوب است. همچنین از طریق فرمول کودریچاردسون ۲۱ دارای هماهنگی درونی ۰/۹۵ بوده است. در تاج (۱۳۷۳)، با توجه به شواهد سه‌گانه اعتبار صوری، ملاکی هم‌زمان و اعتبار سازه، روایی این آزمون را تأیید و پایایی آن را ۰/۹۳. محاسبه کرده است. در این تحقیق برای محاسبه پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد؛ میزان پایایی ۰/۸۲. به دست آمد.

روش اجرا: برای انجام این پژوهش و شروع به کار، پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی و اضطراب مدرسه به‌عنوان پیش‌آزمون در اختیار معلم اعضای گروه نمونه قرار داده شد. سپس ۸ جلسه آموزش مشارکت والدین در انجام تکالیف به مدت ۵۰ دقیقه به‌عنوان مداخله آزمایشی برای آزمودنی‌های گروه آزمایش به اجرا درآمد و گروه گواه هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. پس از پایان مداخلات، پرسشنامه انگیزه پیشرفت و اضطراب مدرسه توسط معلم در دو گروه گواه و آزمایش به‌عنوان پس‌آزمون انجام شد. بدین ترتیب اطلاعات این دو پرسشنامه در دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون در دو گروه گواه و آزمایش جمع‌آوری شد و نتایج حاصله برای انجام مراحل آماری مورد استفاده قرار گرفت.

مجموعه آموزش مشارکت والدین از بررسی پژوهش‌های انجام شده در زمینه مشارکت والدین استخراج شده و منطبق بر نظریه دسی و رایان (۱۹۸۷، ۱۹۸۵) بر مبنای سه بعد کنترل، پاسخ‌دهی و ساختار است. خلاصه جلسات در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. خلاصه جلسات آموزش مشارکت والدین

جلسه اول	آشنایی و ایجاد ارتباط با والدین- ارائه توضیحات لازم پیرامون مفهوم مشارکت والدین- آگاه‌سازی والدین از اهمیت مشارکت والدین در امور تحصیلی فرزندان- ارائه چهارچوبی از جلساتی که برگزار خواهد شد.
جلسه دوم	ارائه خلاصه‌ای از مباحث قبل- بررسی میزان مشارکت والدین در حال حاضر- آشنایی فرزندانپروری (بعد کنترل) با شیوه‌های فرزندانپروری، مزایا و معایب هر شیوه و اثرات هر یک بر روی فرزندان- ارتباط شیوه‌های فرزندانپروری با انگیزه پیشرفت و شیوه فرزندانپروری مطلوب.
جلسه سوم	ارائه خلاصه‌ای از مباحث قبل- آموزش در جهت چگونگی مشارکت والدین در خانه و معرفی ابعاد آن- آیا باید بچه‌ها را کنترل کرد؟- معرفی انواع کنترل والدین- کمک به والدین (بعد کنترل) استقلال فرزندان در انجام تکالیف با ارائه راهبردها
جلسه چهارم	ارائه خلاصه‌ای از مباحث قبل- کمک غیرمستقیم به تنظیم برنامه درسی فرزندان - چگونگی نحوه مشارکت والدین (بعد کنترل) در انجام تکالیف فرزندان
جلسه پنجم	ارائه خلاصه‌ای از مباحث قبل- توضیح در مورد بعد پاسخ‌دهی و ارتباط آن با انگیزه پیشرفت- کمک به تقویت شایستگی فرزندان و ملاحظه نیازهای فرزندان در فراگیری مباحث درسی- ارائه نمونه‌ای کاربردی در مورد خواندن
جلسه ششم	ارائه خلاصه‌ای از مباحث قبل- گفت‌وگو و برقراری ارتباط میان خانه و مدرسه- نکات مشارکت و همکاری با مدرسه (بعد پاسخ‌دهی) در برقراری ارتباط بین والدین و فرزندان- اطلاع گرفتن از مدرسه در ارتباط با اوضاع تحصیلی دانش‌آموزان- شرکت در جلسه انجمن اولیا و مربیان
جلسه هفتم	مرور کارهای انجام‌شده و موارد مطرح‌شده در جلسه قبل- توضیح مختصری در مورد بعد ساختار- با سازمان‌دهی، اولویت‌بندی و مدیریت زمان انجام تکالیف فرزندان را والدین (بعد ساختار) مسئولیت‌پذیر کنید.
جلسه هشتم	ارائه خلاصه‌ای از مباحث قبل- توصیه‌هایی برای فراهم ساختن مکان و محیط آرام و مناسب برای انجام تکالیف و توضیح شش بعد اِپستین برای مشارکت والدین در همین زمینه - آشنایی والدین با انواع تکالیف درسی- جمع‌بندی مباحث ارائه‌شده در طی جلسات

نتایج

در جدول ۲ آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک گروه‌ها ارائه شده است.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیرها به تفکیک گروه آزمایش و کنترل

متغیرهای پژوهش	گروه	پیش‌آزمون M	SD پیش‌آزمون	M پس‌آزمون	SD پس‌آزمون
انگیزه پیشرفت تحصیلی	کنترل	۱۰/۳۶	۱/۸۰	۱۰/۲۶	۱/۳۶
	آزمایش	۱۰/۱۰	۱/۴۹	۱۲/۷۶	۲/۰۴
ترس از ابراز وجود	کنترل	۳۴/۸۰	۳/۸۰	۳۷/۲۶	۴/۵۸
	آزمایش	۳۵/۶۳	۳/۷۳	۲۶/۹۰	۴/۶۰
اضطراب امتحان	کنترل	۳۰/۳۰	۳/۳۸	۳۲/۰۳	۳/۴۷
	آزمایش	۲۹/۵۶	۲/۳۳	۲۱/۵۶	۳/۳۸
فقدان اعتماد به نفس	کنترل	۳۲/۱۶	۳/۰۷	۳۴/۱۳	۴/۳۲
	آزمایش	۳۲/۱۰	۲/۳۸	۲۳/۲۰	۳/۹۶
واکنش‌های فیزیولوژیک	کنترل	۱۲/۴۶	۲/۲۰	۱۳/۰۰	۱/۴۸
	آزمایش	۱۱/۹۰	۲/۳۲	۸/۹۶	۱/۸۰
اضطراب مدرسه	کنترل	۱۰۹/۵۶	۸/۷۹	۱۱۶/۰۶	۱۱/۴۶
	آزمایش	۱۰۹/۲۰	۶/۳۶	۸۰/۶۳	۱۱/۳۸

بر اساس نتایج جدول ۲، دانش‌آموزان گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل در پس‌آزمون انگیزه پیشرفت، افزایش و در پس‌آزمون اضطراب مدرسه، کاهش نمره داشته‌اند. جهت بررسی معناداری تفاوت مشاهده شده میان پس‌آزمون و پیش‌آزمون، پس از بررسی مفروضه توزیع نرمال (آزمون کولموگروف-اسمیرنف)، همگنی واریانس (آزمون لوین) و همسانی شیب خط رگرسیون پیش‌بینی متغیر وابسته از روی پیش‌آزمون (آزمون تحلیل واریانس) و تأیید آن برای هر دو متغیر، از آزمون تحلیل کواریانس استفاده شد. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف نشان داد که تمام متغیرها دارای توزیع نرمال هستند و

تخطی از این مفروضه رخ نداده است ($P > 0/05$). با توجه به آزمون لوین برای نمرات انگیزه پیشرفت و اضطراب مدرسه و ابعاد آن، نتیجه در سطح $0/05$ معنادار نبوده در نتیجه مفروضه همسانی واریانس‌های متغیر وابسته در گروه‌های آزمایش و کنترل برقرار است.

جدول ۳. بررسی همگنی شیب رگرسیون پیش‌بینی متغیرهای وابسته از روی پیش‌آزمون در گروه‌های آزمایش و کنترل

متغیر	منبع واریانس	df	MS	F	p
توس از ابراز وجود	پیش‌آزمون * گروه	۱	۳۶/۰۳۴	۲/۲۲۳	۰/۱۴۲
اضطراب امتحان	پیش‌آزمون * گروه	۱	۳۵/۷۰۰	۳/۵۳۳	۰/۰۶۵
فقدان اعتماد به نفس	پیش‌آزمون * گروه	۱	۴۴/۵۴۴	۳/۱۱۳	۰/۰۸۳
واکنش‌های فیزیولوژیک	پیش‌آزمون * گروه	۱	۱/۱۴۶	۰/۴۸۴	۰/۴۸۹
اضطراب مدرسه	پیش‌آزمون * گروه	۱	۳۷/۵۱۸	۰/۵۳۳	۰/۴۶۸
انگیزه پیشرفت تحصیلی	پیش‌آزمون * گروه	۱	۲/۵۳۰	۱/۲۹۹	۰/۲۵۹

مقدار F تعامل برای تمام متغیرهای پژوهش، اضطراب مدرسه و ابعاد آن و انگیزه پیشرفت تحصیلی معنادار ناست؛ بنابراین، مفروضه همگنی شیب رگرسیون برای متغیرهای اضطراب مدرسه و ابعاد آن و انگیزه پیشرفت تحصیلی تأیید می‌شود.

در ادامه، جدول ۴ نتایج تحلیل کوواریانس تأثیر آموزش مشارکت والدین بر اضطراب مدرسه دانش‌آموزان را نشان می‌دهد.

جدول ۴. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس متغیر اضطراب مدرسه

منبع واریانس	df	MS	F	P	میزان تأثیر
پیش‌آزمون	۱	۳۵۹۴/۱۲۴	۵۱/۵۱۶	۰/۰۰۱	۰/۴۷۵
بین گروه‌ها	۱	۱۸۴۲۴/۵۱۶	۲۶۴/۰۸۷	۰/۰۰۱	۰/۸۲۲
خطا	۵۷	۶۹/۷۶۷			
کل	۶۰				

همان‌طور که در جدول ۴ نشان داده شده است، مقداری از واریانس نمره‌های پس‌آزمون،

تأثیر آموزش مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی بر انگیزش پیشرفت و اضطراب مدرسه دانش‌آموزان

تحت تأثیر پیش‌آزمون قرار دارد. همچنین اندازه اثر در این جدول نشان می‌دهد که ۸۲/۲ درصد از واریانس کل نمرات اضطراب مدرسه کل که کاهش یافته را آموزش مشارکت والدین تبیین می‌کند. در ادامه، جهت بررسی تأثیر آموزش مشارکت والدین بر ابعاد اضطراب مدرسه دانش‌آموزان از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره استفاده شد.

جدول ۵. نتایج تحلیل مانکوا بر میانگین اختلاف نمرات پیش و پس‌آزمون ابعاد اضطراب مدرسه

نام آزمون	F	df فرضیه	df خطا	p	Eta
اثر پیلایی	۴۲/۰۵۷	۴	۵۵	۰/۰۰۱	۰/۷۵۴
لامبدای ویلکز	۴۲/۰۵۷	۴	۵۵	۰/۰۰۱	۰/۷۵۴
اثر هتلینگ	۴۲/۰۵۷	۴	۵۵	۰/۰۰۱	۰/۷۵۴
بزرگ‌ترین ریشه روی	۴۲/۰۵۷	۴	۵۵	۰/۰۰۱	۰/۷۵۴

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد، سطوح معناداری تمامی آزمون‌ها بیان‌گر آن هستند که بین دو گروه، حداقل از لحاظ یکی از ابعاد اضطراب مدرسه که با مجموعه مشارکت والدین آموزش دیده‌اند با دانش‌آموزان گروه کنترل تفاوت معنادار وجود دارد ($P < ۰/۰۰۱$ و $F=۴۲/۰۵۷$).

پس‌آزمون ابعاد اضطراب مدرسه بین دو گروه آزمایش و کنترل با کنترل پیش‌آزمون مقایسه گردید. جدول ۶ نتایج تحلیل کوواریانس را نشان می‌دهد.

جدول ۶. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس تأثیر آموزش مشارکت والدین بر ابعاد اضطراب مدرسه دانش‌آموزان

متغیر	منبع واریانس	df	MS	F	P	میزان تأثیر
ترس از ابراز وجود	پیش‌آزمون	۱	۲۸۰/۷۶	۱۶/۹۵	۰/۰۰۱	۰/۲۲۹
	گروه	۱	۱۷۴۴/۶۶	۱۰۵/۳۶	۰/۰۰۱	۰/۶۴۹
اضطراب امتحان	پیش‌آزمون	۱	۸۰/۷۸	۷/۶۵	۰/۰۰۸	۰/۱۱۸
	گروه	۱	۱۴۹۹/۸۵	۱۴۹۹/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۷۱۴
فقدان اعتماد به نفس	پیش‌آزمون	۱	۱۵۲/۵۳	۱۰/۲۸	۰/۰۰۲	۰/۱۵۳
	گروه	۱	۱۷۷۹/۹۲	۱۱۹/۹۶	۰/۰۰۱	۰/۶۷۸

Vol.8, No.4/92-111			دوره‌ی ۸، شماره‌ی ۴-۱۱۱-۹۲			
۰/۱۵۹	۰/۰۰۲	۱۰/۸۰	۲۵/۳۲	۱	پیش‌آزمون	واکنش‌های
۰/۶۲۳	۰/۰۰۱	۹۴/۲۰	۲۲۰/۸۷	۱	گروه	فیزیولوژیک

همان‌طور که در جدول ۶ نشان داده شده است، اثر پیش‌آزمون از لحاظ آماری معنادار بوده است. به بیان دیگر، نمره پیش‌آزمون در پس‌آزمون اثر داشته است و مقداری از واریانس نمره‌های پس‌آزمون، تحت تأثیر پیش‌آزمون قرار دارد. در ادامه برای آزمون اثر مداخله‌گرایانه، بر متغیر وابسته اثر پیش‌آزمون به‌عنوان متغیر هم‌پراش حذف گردید. بعد از تعدیل نمره‌های پس‌آزمون، تفاوت معناداری بین دو گروه آزمایش و کنترل در میانگین نمرات ابعاد اضطراب مدرسه به‌دست آمد. لذا آموزش مشارکت والدین در این پژوهش تأثیر معناداری در کاهش ابعاد اضطراب مدرسه داشته است.

هدف دیگر پژوهش، بررسی اثربخشی آموزش مشارکت والدین بر انگیزه پیشرفت فرزندان بود. جدول ۷ نتایج تحلیل کوواریانس بررسی این هدف را نشان می‌دهد.

جدول ۷. نتایج تحلیل کوواریانس تأثیر آموزش مشارکت والدین بر انگیزه پیشرفت

منبع واریانس	df	MS	F	P	میزان تأثیر
پیش‌آزمون	۱	۶۳/۵۹۴	۳۲/۴۷۰	۰/۰۰۱	۰/۳۶۳
بین گروه‌ها	۱	۱۰۶/۰۸۸	۵۴/۱۶۶	۰/۰۰۱	۰/۴۸۷
خطا	۵۷	۱/۹۵۹	-	-	-
کل	۶۰	-	-	-	-

همان‌طور که نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد بین نمرات انگیزه پیشرفت گروه آزمایش و کنترل در مرحله پس‌آزمون تفاوت معنادار وجود دارد. به این معنی که آموزش مشارکت والدین بر انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر دارد و باعث افزایش انگیزه پیشرفت می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، تأثیر آموزش مشارکت والدین بر انگیزه پیشرفت و اضطراب مدرسه مورد

بررسی قرار گرفت، نتایج حاصل از تحلیل کواریانس نشان داد که آموزش مشارکت والدین در افزایش انگیزه پیشرفت دانش آموزان مؤثر است. یافته‌های این پژوهش با نتایج تحقیقات سو (۲۰۱۰)، آیدیت، آوی، تامارا (۲۰۱۱) و اسدی (۱۳۸۴) از نظر تأثیر مثبت مداخله آموزش به والدین بر میزان انگیزه پیشرفت یادگیری دانش آموزان همسو است.

در تبیین این فرضیه، می‌توان به نظریه‌های شناختی اجتماعی (بندورا، ۱۹۹۷) و ارزیابی شناختی (دسی و رایان، ۲۰۰۰) اشاره کرد. طبق نظریه شناخت اجتماعی و ارزیابی شناختی پایه و اساس عملکرد فرد در سیستم‌های اجتماعی قرار دارد و عوامل محیطی نه تنها آنچه را که فرد به آن فکر می‌کند، بلکه آنچه را انجام می‌دهد نیز تحت تأثیر قرار می‌دهند (فن و ویلیامز، ۲۰۱۰). بندورا (۱۹۹۷) خاطر نشان می‌کند باورها، انتظارات و نگرش‌های والدین درباره مدرسه، باورهای دانش آموز درباره انتظارات و اهداف آموزشی‌اش را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهند. از این رو، والدین می‌توانند نگرش‌ها و رفتارهای مثبت را از طریق نشان دادن نگرش‌های مثبت نسبت به تکالیف تحصیلی خانه و انجام دادن تکالیف در زمانی مشابه با زمان انجام تکالیف توسط دانش آموزان الگودهی کنند. در ارزیابی شناختی (دسی و رایان، ۲۰۰۰) محیط نقش اساسی در شکل دهی انگیزش تحصیلی دارد. با وجود این، اثر درگیری والدین بر انگیزش دوطرفه است. زمانی که محیط خانواده بازخوردهای معناداری در یک بافت خودتعیین‌گر و اطلاعاتی به کودک می‌دهد، انگیزش را افزایش می‌دهد، اما زمانی که محیط خانواده از طریق کنترل، نظارت شدید و پاداش کنترل‌کننده به عنوان بافت کنترل‌گر ادراک می‌شود، انگیزش کاهش می‌دهد. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت که مشارکت والدین با تأثیر بر انگیزش دانش آموزان می‌تواند منجر به درگیری تحصیلی بیشتر آنها؛ یعنی حضور بیشتر در کلاس و آمادگی بیشتر جهت انجام تکالیف تحصیلی، تلاش، علاقه بیشتر به یادگیری، احساس مسئولیت بیشتر برای آموزش خود، واکنش‌های مثبت نسبت به معلم، همکلاسی‌ها و مدرسه و در نهایت رضایت بیشتر از تکالیف می‌شود

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که با انجام آموزش مشارکت والدین نمره اضطراب مدرسه دانش‌آموزان کاهش یافته است. در پژوهش‌های انجام شده به‌طور اختصاصی به این امر پرداخته نشده است، ولی یافته حاضر با نتایج پژوهش می‌فانگ و جینکسیا (۲۰۱۴)، یاسمی و خورانی (۱۳۹۳)، رضایی و همکاران (۱۳۸۶) و نوری (۱۳۸۶) به‌طور غیرمستقیم هماهنگ است. این نتیجه را می‌توان این‌طور تبیین کرد که اضطراب مدرسه یک مسئله روانی-اجتماعی است که به‌صورت عدم حضور منظم کودک در مدرسه مشخص می‌گردد. اضطراب مدرسه یک ترس واقعی نیست و بیشتر به علت اضطراب جدا شدن از خانواده و منزل و همچنین نامساعد بودن شرایط مدرسه واقع می‌گردد (منصوری، ۱۳۸۹). اضطراب مدرسه می‌تواند آثار منفی در سرتاسر زندگی فرد بر جای بگذارد و سلامتی روانی کودک را تهدید کند. همچنین این اختلال بر کارآمدی، شکوفایی استعداد، شکل‌گیری شخصیت و هویت اجتماعی او تأثیر سوء می‌گذارد (جانسون و باروز، ۱۹۸۳). گسینسبرگ و اسپلاسبرگ (۲۰۰۲) در پژوهش خود با عنوان درمان مبتنی بر خانواده برای اختلالات اضطرابی دوران کودکی به این مطلب اشاره دارند که در درمان مبتنی بر خانواده، اختلالات اضطرابی دوران کودکی مورد توجه قرار گرفته و تعداد فزاینده‌ای از مطالعات درمان مبتنی بر خانواده، مؤثر بودن این روش را نشان می‌دهد، از جمله اجزای خاص این درمان شامل آموزش روانی به والدین، مدیریت و بازسازی شناختی، کاهش اضطراب و بهبود رابطه پدر و مادر است.

از آنجایی که یکی از ابعاد مشارکت والدین در امور تحصیلی بعد عاطفی خانواده را در بر می‌گیرد، ایجاد محیط عاطفی و جو حمایت‌گرانه در محیط خانه و از طرفی حضور والدین در برنامه‌های فرهنگی تفریحی مدرسه و ارتباط مستمر با معلم و مدیر مدرسه به‌طور کلی باعث بهبود روابط والدین و فرزند می‌شود و کودک در جریان تحصیل احساس حمایت می‌کند. لذا دانش‌آموزی که والدین او به‌طور فعال و مداوم در جریان امور تحصیلی او قرار دارند و او را به

1. Pavalache-Ilie & Tîrdia
2. Johnson & Burrows

روش‌های مختلفی حمایت می‌کنند در جریان تحصیل اضطراب کمتری را تجربه خواهد کرد. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های وانگ و شیخ خلیل (۲۰۱۴)؛ الوار ولودیا و همکاران (۲۰۱۲) هم‌خوان بود. در زمینه تأثیر آموزش مشارکت والدین بر ابعاد اضطراب مدرسه، پژوهشی انجام نشده است؛ اما در تبیین نتایج پژوهش حاضر در این خصوص می‌توان گفت که بر پایه نظریه سارسون (۱۹۷۵)، اضطراب امتحان نوعی خوداشتغالی ذهنی است که با تردید درباره توانایی‌های خود و ارزیابی شناختی منفی همراه است که به حواس پرتی و افت تحصیلی در دانش‌آموز منجر می‌شود. برای کاهش اضطراب امتحان دانش‌آموزان مبتنی بر هر دو مؤلفه مذکور، والدین باید انتظارات و توقعات خود را با علایق و استعدادها و استعدادهای کودکان هماهنگ سازند و همچنین باید نقاط قوت و استعدادهای فرزندان خود را بشناسند و آن‌ها را تأیید و تقویت کنند. همچنین باید از مقایسه فرزندان خود با یکدیگر و با دیگران پرهیز کنند. دانش‌آموزان هنگام امتحانات نیاز به حمایت عاطفی و اطمینان بخشی بیشتری دارند. والدین باید از توقعات بی‌جا و فشار بیش‌ازحد برای مطالعه دانش‌آموز خودداری کنند؛ در صورتی که دانش‌آموز از موفقیت در یکی از امتحانات رضایت خاطر نداشت، والدین او را حمایت و از سرزنش او خودداری کنند.

مشارکت والدین با کودکان در انجام تکالیف باعث می‌شود کودکان و نوجوانان مطالب را بهتر درک کنند و همچنین با اعتماد به نفس بالاتری در کلاس حضور پیدا کنند و این باعث ایجاد انگیزه پیشرفت تحصیلی در آن‌ها و در نهایت باعث پیشرفت تحصیلی می‌شود. پیامدها و عواقب پیامدهای عدم اعتماد به نفس بسیار است. شخصی که فاقد اعتماد به نفس است در واقع قدرت ابراز وجود، توانایی احقاق حق، توانایی در ابراز علاقه و بیان احساسات و غیره را ندارد. در نتیجه احساس سرخوردگی، خودکم‌بینی و احساس پریشانی می‌نماید که این همان افسردگی است. در واقع یکی از عوامل اصلی و درجه یک اختلالات افسردگی، اضطراب، وسواس و ... که درمانگر در طول دوران کاری در بیماران خود مشاهده نموده است؛ عدم اعتماد به نفس است. والدینی که رابطه صمیمی‌تری با کودک داشته باشند کودک احساس تأیید بیشتری خواهد گرفت و اعتماد به نفس وی تقویت

می‌شود و همچنین ترس از ابراز وجود در کودک پایین می‌آید. یافته‌های پژوهش پیرامون واکنش‌های فیزیولوژیک نشان داد که آموزش مشارکت والدین بر واکنش‌های فیزیولوژیک تأثیر دارد و همانند دیگر اختلال‌های اضطرابی در اضطراب اجتماعی هم دیده می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهد که شدت این واکنش با شدت اضطراب اجتماعی رابطه مستقیم دارد.

این پژوهش نیز همانند پژوهش‌های دیگر با محدودیت‌هایی همراه بود. محدود بودن قدرت تعمیم نتایج به دلیل محدود بودن گروه نمونه پژوهش حاضر به یک شهرستان خاص، از این رو توصیه می‌شود پژوهش‌های بیشتری در رابطه با موضوع پژوهش انجام و بررسی‌های گسترده‌تری در چندین شهرستان با نمونه بزرگ‌تر انجام شود و تداوم اثر این آموزش در مدت‌زمان بیشتری انجام شود و در پژوهش‌ها از آزمون پیگیری استفاده شود. با توجه به عدم کنترل متغیرهای مداخله‌گر مثل تحصیلات والدین، وضعیت اقتصادی-اجتماعی و تعداد فرزندان و همچنین اهمیت فراوان پیشرفت تحصیلی برای دانش‌آموزان، خانواده‌ها، نظام آموزشی و کل جامعه پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های دیگری باهدف شناسایی سایر عوامل تأثیرگذار بر انگیزه پیشرفت مانند ترتیب تولد، شیوه فرزندپروری، سطح تحصیلات والدین و ... توسط پژوهش‌گران آینده صورت گیرد. با توجه به اینکه آموزش والدین در سنین اولیه تأثیر بیشتر و پایدارتری بر کودکان دارد می‌توان با مطالعه و پژوهش‌های بیشتر و تهیه کتاب و جزوه‌هایی در زمینه آموزش والدین انگیزه دانش‌آموزان را بیشتر کرد. استفاده از بسته آموزشی پژوهش حاضر در سطح کلان‌تر در خصوص آموزش مشارکت والدین و به کار بستن آن در جلسات آموزش خانواده و کارگاه‌های فرهنگی و آموزشی را می‌توان از پیشنهادات کاربردی پژوهش حاضر به حساب آورد.

منابع

اسدی، شهرام (۱۳۸۴). بررسی تأثیر آموزش خانواده بر تغییر رفتار والدین نسبت به فرزندان خود. مرکز اسناد و مدارک علمی ایران.

تأثیر آموزش مشارکت والدین در انجام تکالیف درسی بر انگیزش پیشرفت و اضطراب مدرسه دانش‌آموزان

- بحرانی، محمود (۱۳۷۹). بررسی عوامل مؤثر بر میزان کتاب‌خوانی و مطالعه آزاد دانش‌آموزان متوسطه در استان فارس. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*، ۷(۴)، ۸۵-۱۰۲.
- بهمن، بهاره؛ کیامنش، علیرضا و ابوالمعالی، خدیجه (۱۳۹۲). مقایسه اضطراب مدرسه و مؤلفه‌های آن در دانش‌آموزان پایه چهارم در دو سیستم ارزشیابی سنتی و توصیفی. *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی*، ۱۰(۲)، ۹۳-۱۰۷.
- بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۴). *روش‌های تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی*. تهران: نشر دوران.
- حسینی، میترا و سامانی، سیامک (۱۳۹۱). ارتباط ابعاد کارکرد خانواده و خودتنظیمی فرزندان. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۳۱، ۳۱۷-۳۰۵.
- درتاج، فریبرز (۱۳۷۳). *بررسی تأثیر شبیه‌سازی ذهنی فرایندی و فرآورده‌ای بر بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان، ساخت و هنجاریابی آزمون عملکرد تحصیلی*. رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی.
- رضایی، فاطمه؛ احدی، حسن؛ پاشا شریفی، حسن و کریمی، یوسف (۱۳۸۶). رابطه کیفیت زندگی والدین با عملکرد مدرسه‌ای دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر اصفهان ۱۳۸۶-۱۳۸۵. *دانش و پژوهش در روانشناسی*، ۳۳، ۱۴۸-۱۳۱.
- زلالی، بهروز و قربانی، فاطمه (۱۳۹۳). مقایسه‌ی انگیزش تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش‌آموزان با و بدون نارساخوانی. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۳(۴)، ۴۴-۵۸.
- زین‌الدینی میمند، فاطمه و نصیرفام، ناهید (۱۳۹۳). بررسی نقش حمایت اجتماعی (معلم-والد) و کارکرد خانواده بر کاهش اضطراب مدرسه. نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روانشناسی، مرودشت: شرکت اندیشه سازان مبتکر جوان.
- سامانی، سیامک و صادق‌زاده، مرضیه (۱۳۸۸). ساخت مقیاس مشارکت والدین برای کودکان پیش‌دبستانی. *مطالعات آموزش و یادگیری، علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*، ۲(۱)، ۷۵-۵۹.
- سیف، علی‌اکبر (۱۳۸۶). *اندازه‌گیری و سنجش در علوم تربیتی*، تهران: انتشارات پیام نور.
- شمس، گلشید و عابدی، احمد (۱۳۹۵). تأثیر آموزش مادرانه بر کاهش اضطراب مدرسه کودکان ۵ تا ۶ ساله شهر اصفهان. *اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی و مطالعات اجتماعی ایران*، قم: دبیرخانه دائمی کنفرانس.

علایی خرایم، رقیه؛ نریمانی، محمد و علایی خرایم، سارا (۱۳۹۱). مقایسه‌ی باورهای خودکارآمدی و انگیزه‌ی پیشرفت در میان دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری. *مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری*، ۱(۳)، ۸۵-۱۰۴.

علی آبادی، فاطمه (۱۳۹۳). تعیین نقش میانجی انگیزش تحصیلی در رابطه بین مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی. *نخستین همایش ملی توانمندسازی فردی اجتماعی افراد با نیازهای ویژه*، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قاینات.

فرشاد، محمدرضا؛ سلیمی بجستانی، حسین؛ اسماعیلی، کوروش و حبیبی، یوسف (۱۳۹۴). اثرات مستقیم و غیرمستقیم کیفیت رابطه والدین (پدر و مادر)، انگیزه پیشرفت و انگیزه تحصیلی بر عزت نفس دانش‌آموزان. *روانشناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)*، ۳۶(۱۱)، ۱-۱۶.

فیروزنیا، سمانه؛ یوسفی، غلامرضا و قاسمی، غلامرضا (۱۳۸۸). انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. *مجله‌ی ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۹(۱)، ۷۹-۸۵. محمدی، نیره (۱۳۸۹). *بررسی ارتباط بین شادکامی و انگیزش پیشرفت*. پایان‌نامه کارشناسی، دانشگاه پیام نور قم.

منصوری، شهاب (۱۳۸۹). *رابطه شیوه‌های فرزند پروری والدین و اضطراب مدرسه با توجه به متغیر خودپنداره در دانش‌آموزان پسر عقب مانده ذهنی آموزش‌پذیر ۱۲ تا ۱۸ ساله شهر کرمانشاه*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد در روانشناسی استثنایی کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی. موحدی‌راد، نرجس خاتون؛ اله اجودی، حجت؛ احمدی، مریم؛ فخارمقدم، فاطمه؛ اکبریان، مهدی و مالمیر، عیسی (۱۳۹۱). مقایسه شیوع اضطراب آشکار در بین دانش‌آموزان دارای ویژگی‌های جمعیت شناختی مختلف. *فصلنامه علوم تربیتی*، ۱۷(۵)، ۱۴۶-۱۳۱.

نوری، زهرا (۱۳۸۶). *بررسی رابطه خودکارآمدی و حمایت اجتماعی با اضطراب آزمون بین دانش‌آموزان سوم دبیرستان شهر تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی. یاسمی، صدیقه و خورانی، نرگس (۱۳۹۳). *رابطه اضطراب با انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر مقطع سوم متوسطه*. مرودشت: شرکت اندیشه سازان مبتکر جوان.

- Alaei Kharaem, R., Narimani, M., & Alaei Kharaem, S. (2012). A comparison of self-efficacy beliefs and achievement motivation in students with and without learning disability. *Journal of Learning Disabilities*, 1(3), 85-104. (Persian)
- Alvarez-Valdivia, I., Lorenzo Chavez, K., Schneider, B., Roberts, J., Becallipuerta, L., Ferez-Lujan, D., & Sanze-Martinez, Y. (2012). Parental involvement and the academic achievement and social functioning of Cuban school children. *School Psychology International*, 34(3), 313-329.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: Freeman.
- Bang, H. J. (2011). What makes it easy or hard for you to do your homework? An account of newcomer immigrant youths' afterschool academic lives. *Current Issues in Education*, 14, 1-26.
- Castro, M. X., pasito- Cassas, E., Lopez – martin, E., Lizasoain, L., Navarro, E., & Gari, L. (2015). Parent involvement on student academic achievement: A meta – analysis. *Educational Research Review*, 38(3), 183-197.
- Catherine, F. R., Stephane, D., & Frederic, G. (2017). Predicting school adjustment from multiple perspectives on parental behaviors. *Journal of Adolescence*, 54, 60-72.
- Chowa, G., Ansong, D., & Akoto, I. (2012). Parental involvement and academic performance in Ghana. *Youthsave Research Brief*, 1, 12-42.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1987). The support of autonomy and the control of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 1024-1037.
- Dumont, H., Trautwein, U., Nagy, G., & Nagengast, B. (2014). Quality of parental homework involvement: Predictors and reciprocal relations with academic functioning in the reading domain. *Journal of Educational Psychology*, 106(1), 144-161.
- Fan, W., & Williams, W. (2010). The effects of parental involvement on student's academic self-efficacy, engagement and intrinsic motivation. *Educational Psychology Review*, 17(2), 99-123
- Felix, N., Dornbrack, J., & Scheckle, E. (2008). Parents, homework and socio-economic class: Discourses of deficit and disadvantage in the "new" South Africa. *English Teaching: Practic and Critique*, 7, 99-112.
- Garn, M., Matthews, S., & Jolly, J. L. (2010). Parental Influences on the Academic Motivation of Gifted Students: A Self-Determination Theory Perspective. *Gifted Child Quarterly*, 54(2), 263-272.
- Grolnick, W. S., & Pomerantz, E. M. (2009). Issues and challenges in studying parental control: Toward a new conceptualization. *Child Development Perspective*, 3, 165-170.
- Hudson, J. L. (2013). *Parent -child relationships in early childhood and development of anxiety & depression*. Encyclopedia on Early Childhood Development.
- Idit, K. Avi, K. & Tamara, B. (2011). The role of parents' motivation in students' autonomous motivation for doing homework. *Journal of Learning and Individual Differences*, 21, 376-386.
- Johnson, L., & Burrows, B. (1983). Transition training for school seniors. *Cognitive Therapy and Research*, 7, 70- 92.
- Mcinerney, D.M., & Ali, J. (1989). Multidimensional and hierarchical assessment of school motivation: Cross-cultural validation. *Educational Psychology*, 26(6), 717-734.

- Mcinerney, D.M., & Sinclair, K. E. (1991). Cross-cultural model testing: Inventory of School Motivation. *Educational and Psychological Measurement*, 51(1), 123-133.
- Mcinerney, D.M., & Swisher, K.G. (1995). Exploring Navajo motivation in school settings. *Journal of American Education*, 34, 28-50.
- Mcinerney, D.M., Roche, L., Mcinerney, V., & Marsh, H. (1997). Cultural perspectives on school motivation: The relevance and application of goal theory. *American Education Research*, 34(1), 207-236.
- Meifang, W., & Jinxia, Z. (2014). Mothers' academic involvement and children's achievement: Children's theory of intelligence as a mediator. *Learning and Individual Differences*, 34, 130-136.
- Pavalache-Ilie, M., & Tirdia, F-N. (2015). Parental involvement and intrinsic motivation with primary school students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 187, 607 – 612.
- Pekrun, R., Goetz, T., Frenzel, A., Barchfeld, P., & Perry, R. (2011). Measuring emotions in students learning and performance. *Contemporary Educational Psychology*, 36, 36-48.
- Phillips, M. C. (1987). *Coping with math*. Available online in <http://www.mathacademy.com/anxiety/index>.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Intrinsic and Extrinsic Motivation. Classic Definition and new directions*. University of Rochester Press. Available online at www.Idealibrary.com.
- Sarason, I. G. (1984). Stress, anxiety, and cognitive interference: Reactions to tests. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(4), 929-938.
- Schutz, P.A., & Davis, H.A. (2000). Emotions and self-regulation during test taking. *Educational Psychologist*. 35(4), 243–256.
- Wang, M & Sheikh-khalil, S. (2014). Does parental involvement matter achievement and mental health in high school? *Child Development*, 85(2), 610-625.
- West, C., & Sadoski, M. (2011). Do study strategies predict academic performance in medical school? *Journal of Advances in Medical Education and Practice*, 45 (7), 696-703.
- Xu, J. (2010). Predicting homework distraction at the secondary school level: A multilevel analysis. *Teachers College Record*. 112, 1937-1970.
- Zulalie, B., & Ghorbani, F. (2014). Comparison of academic motivation and school engagement in students with and without dyslexia. *Journal of Learning Disabilities*, 3(4), 44-58. (Persian)

The effect of training the quality of parental involvement in doing homework on student's achievement motivation and school anxiety

M. Rahimi¹, F. Rasouli Fathabad² & M. Zare³

Abstract

The aim of the present study was to investigate the effectiveness of training the quality of parental involvement in doing homework on achievement motivation and school anxiety among Khatam (Yazd) first grade students. The research design was quasi-experimental (pre-test and post-test with control group). The population consisted of all first grade female students and their mothers in Khatam in 2016-2017 academic year. 60 mothers were selected by convenience sampling, and among them, 30 participants were randomly assigned to the experimental group and 30 participants to the control group. The instruments were School Anxiety questionnaire and academic motivation questionnaire. After responding the pre-test, the experimental group participated in eight 50-minute sessions of parental participation training program based on Deci and Ryan model. The results showed that parental participation training in doing homework assignments was effective on increasing academic achievement motivation and reducing school anxiety of students. Therefore, enhancing the quality of parental involvement can affect some of the motivational and emotional academic variables.

Keywords: Parental involvement, homework, achievement motivation, school anxiety

1. **Corresponding author:** Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Yazd University (mehdirahimi@yazd.ac.ir)

2. MA of Educational Psychology, Yazd University

3. Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Yazd University